

KOMENTAR: AUTOGOL KOSOVSKIH SRBA

Author: [Simon Haselock](#)

Slab odziv kosovskih Srba na lokalnim izborima znaci da oni biti samo simbolino zastupljeni izvan onih opstina gde su vecina.

Posle uspesnih opstinskih izbora 26. oktobra na Kosovu, analiticari su se podelili oko stava sta takvi rezultati znace za pokrajinu. Vecina posmatraca pozdravila je uspesne izbore naglasavajući da su citava predizborna kampanja i sam dan izbora protekli bez nasilja, kao i da su bili u skladu sa evropskim standardima.

Neki kriticari su ukazali da je izlaznost opala u odnosu na prosle izbore, kao i da su kosovski Srbi bojkotovali izborni proces u severnoj Mitrovici. Ipak, najvaznija je cinjenica da su ovim izborima udareni zdravi temelji za uspostavljanje lokalne vlasti koja ce se baviti prakticnim pitanjima, a upravo to je od najvece vaznosti za vecinu biraca.

Izlaznost kosovske albanske vecine bila je prosečna za lokalne izbore u poredjenju sa najzrelijim demokratijama, ali i visoka u odnosu na regionalne standarde. Da su nedavni, veoma znacajni izbori za americki Senat i Kongres privukli isti procenat glasaca kao i kosovski lokalni izbori, americki analiticari bi takav rezultat objasnili ponovnim budjenjem gradjanskog duha.

Istinski problem, kao sto to svi posmatraci uocavaju, jeste slab odziv kosovskih Srba. U pet enklava gde Srbi predstavljaju vecinu, glasanje je bilo nacin da se izaberu predstavnici u lokalne skupstine gde se moglo ocekivati da ce biti dominantni. Od 82 mesta koje su osvojili Srbi, 68 je u ovih pet opstina.

Nasuprot tome, na cetiri izborna mesta u severnoj Mitrovici, pojavilo se samo 113 biraca da glasa. Objasnjenje za ovo je, cinilo se, konfuzija kojoj su doprineli kontradiktorni signali koje su slali srpski lideri uoci samih izbora.

Vlasti u Beogradu kao i lider kosovskih Srba Rada Trajkovic uputili su snazan poziv etnickim Srbima na Kosovu da se pojave na lokalnim izborima. Medjutim, trojica poznatih srpskih lidera iz severne Mitrovice, koji jos sanjaju o odvajanju ovog dela Kosova, pozvali su srpsko stanovnistvo na bojkot na cetiri izborna mesta.

Slab odziv kosovskih Srba imace niz posledica. Prvo, to znaci da ce izvan opstina gde su u vecini Srbi biti samo simbolino zastupljeni.

Drugo, u severnoj Mitrovici uopste nece biti zastupljeni, zbog cega ce se menjati UNMIK-ovo plan od sedam tacaka za Mitrovicu koji je predstavljen javnosti 13. oktobra.

Potrebno je da kosovski Srbi, sto je slucaj i sa pripadnicima drugih zajednica, zastite svoje legitimne interese kroz politicko nadmetanje. Ali, to se jedino moze desiti u okviru kosovskih institucija u kojima, nazalost, mnogi kosovski Srbi nece biti zastupljeni. Nadmetanje podrazumeva ucesce; bojkot jedino vodi ka marginalizaciji odredjene etnicke grupe. Odbijajuci da izadju na izbore, Srbi u severnoj Mitrovici naneli su sebi vise stete nego sto ce imati koristi.

Tvrdnja koju iznose neki Srbi da ne postoje zastitni mehanizmi za manjinske zajednice prosto nije tacna. Ustavni okvir sadrzi detaljne mehanizme odbrane interesa od sustinske vaznosti za manjinske zajednice. Srpska koalicija "Povratak" je koristila ovaj mehanizam da bi protestovala protiv odluke parlamentarne

vecine da se univerzitet na srpskom jeziku ne ukljuci u kosovski obrazovni sistem.

Sef UNMIK-a Mihael Stajner sada je parlamentu vratio natrag ovaj nacrt zakona, rekavsi da ga nece potpisati dok se ne razmotre preporuke troclanog panela osnovanog u skladu sa Ustavnim okvirom za Kosovo, kojim se takodje garantuje neproporcionalna zastupljenost Srba u kosovskom parlamentu.

Mada je istina da skupstina jos uvek nije usvojila ni jedan zakon koji je predlozila srpska parlamentarna grupa, mora se приметiti da je parlament do sada izglasao ukupno samo dva zakona.

Konacna posledica slabog odziva Srba na izbore jeste i to da ce planovi za decentralizaciju morati da se modifikuju. Ubrzo posle izbora, lideri svih kosovskih legitimnih politickih stranaka i koalicija slozili su se da je neophodno da se krene sa sprovedjenjem tog plana. U tom cilju Mihael Stajner je zamolio Valtera Svimera, generalnog sekretara Saveta Evrope da posalje misiju koja bi razmotrila alternativna resenja za decentralizaciju institucija i zajednica na Kosovu.

Aleksi de Tokvil opisao je vaznost lokalne vlasti u tada mladim Sjedinjenim Americkim Drzavama na ovaj nacin: "U Evropi, odsustvo lokalnog javnog duha cesto je predmet zaljenja onih koji su na vlasti; svi se slazu da nema bolje garancije za red i mir, a ipak, nista od toga nije teze stvoriti."

"Ukoliko bi se lokalnim organima vlasti dala prevelika ovlasčenja i nezavisnost u odlucivanju, strahuje se da bi postali suvise jaki i izlozili drzavu opasnosti od anarhije. Ipak, bez ovlasčenja i nezavisnosti, jedan grad moze imati dobre podanike, ali ne moze imati aktivne gradjane."

Cilj decentralizacije je jacanje demokratije tako sto bi se vlast priblizila narodu. Kao sto je to Mihael Stajner rekao: "To ce unaprediti rad javnih sluzbi i pruziti jednaka prava i usluge svima. Neophodno je razmotriti i preraspodeliti nadleznosti centralnih i lokalnih vlasti tamo gde je to potrebno. Takodje, postoji potreba da se razmotri mogucnost ustanovljavanja administrativnih jedinica ispod opstinskog nivoa."

Decentralizacija vlasti predvidjena je zakonskim propisima o opstinama jos 2000. godine. "Uz saglasnost opstine, sela, naselja i urbana naseljena mesta, pojedinačno ili zajedno, mogu sprovoditi aktivnosti koje su unutar nadleznosti i ovlasčenja opstina. U slucajevima gde opstina uskrati saglasnost, sela, naselja i urbana naseljena mesta se mogu obratiti centralnoj vlasti za dobijanje saglasnosti za izvodjenje takvih aktivnosti." (Reg. 2000/45, clan 5.2).

Neki su tvrdili da je UNMIK trebalo ranije da uvede koncept decentralizacije. Mada bi mozda bilo nekih prednosti da je to bio slucaj, ipak je bilo nemoguće opravdati i objasniti i samu diskusiju o ovom procesu pre nego sto su kosovski Srbi demonstrirali svoju spremnost da se integrisu u postojeće kosovske politicke institucije.

Pre izbora, UNMIK je polagao velike nade u decentralizaciju verujuci da moze pripremiti plan kojim bi se osnazilo poverenje svih zajednica u lokalne javne sluzbe, a da se pri tome ne podrije autoritet opstinskih ili centralnih institucija. S obzirom na slab odziv Srba, mi nemamo polaznu osnovu da ostvarimo ono sto smo nameravali.

Odlucujuci da se povuku iz politickog zivota tokom sledece cetiri godine, oni kosovski Srbi koji su odbili da glasaju propustili su sjajnu sansu za unapredjenje integracije i multietnicnosti, a upravo od toga zavisi njihova buducnost na Kosovu. Kao sto je receno pre samih izbora, UNMIK nema planova da imenuje bilo koga kao clana lokalnih skupstina kako bi se kompenzovao gubitak nastao zbog slabog odziva biraca. Ipak, mi trazimo od kosovskih izabranih skupstina i drugih institucija da razmotre interese svih zajednica, cak i kada one nisu u dovoljnoj meri zastupljene u izbornim telima.

Ovo ce biti pravi test za politicare iz vecinske etnicke zajednice, koji moraju razumeti da imaju duznost da zastite interese svih gradjana iz oblasti koju zastupaju.

Sada, kada su izabrani i pokrajinski i opstinski organi vlasti, podrška i pritisak dobro obavestenog gradjanstva su neophodni da oni efikasno radili. To podrazumeva medije koji daju objektivnu sliku na osnovu kojih gradjani mogu da razumeju probleme u svojoj zajednici. To podrazumeva osnivanje grupa zainteresovanih gradjana koje ce biti sposobne da izvrse pritisak na politicke predstavnike, i tako ostvare svoje inetrese. To, takodje, znaci da ljudi iz svih zajednica prepoznaju da je sudbina Kosova konacno u njihovim rukama.

Sajmon Hejzlok je portparol UN misije na Kosovu.

Location: Kosovo

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-autogol-kosovskih-srba>